

Beslut

**efter kvalitetsgranskning i ämnet slöjd i grundskolans
högstadium vid Tegnérskolan i Karlshamns kommun
med Skolalliansen i Sverige AB som huvudman**

Inledning

Skolinspektionen har med stöd av 26 kap. 19 och 20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning vid Tegnérskolan. Syftet med denna tematiska kvalitetsgranskning är att granska vissa kvalitetsaspekter i ämnet slöjd i grundskolans högstadium.

Skolinspektionen gör en samlad bedömning utifrån de kvalitetskriterier som tagits fram för granskningen. Skolinspektionen bedömer verksamhetens kvalitet i tre nivåer: hög kvalitet, hög kvalitet i flera delar och låg kvalitet. Om Skolinspektionen bedömer att ett utvecklingsarbete behövs för att höja verksamhetens kvalitet inom någon frågeställning anges ett eller flera utvecklingsområden. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs då av huvudmannen.

Beslut

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Tegnérskolan i följande utsträckning:

I vilken utsträckning får eleverna en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus?

Eleverna får i hög utsträckning en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

I vilken utsträckning ges elever möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling?

Eleverna ges i hög utsträckning möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

I vilken utsträckning omfattas slöjdämnet av ett jämställdhetsperspektiv?

Slöjdämnet omfattas i flera delar av ett jämställdhetsperspektiv.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Reflektera och diskutera löpande olika frågor kring jämställdhet med eleverna samt utmana eleverna i val av material och metod utifrån föreställningar om kvinnligt och manligt.

Uppföljning

Huvudmannen ska **senast den 28 oktober 2026** redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån det identifierade utvecklingsområdet. Som stöd för redovisningen bör bifogat formulär användas.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.stockholm@skolinspektionen.se eller med post till Skolinspektionen Postadress: Box 23069, 104 35 Stockholm. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2025:11900) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan framgår vad som ligger till grund för Skolinspektionens bedömning inom respektive frågeställning.

I vilken utsträckning får eleverna en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus?

Inom denna frågeställning granskas om eleverna får ett aktivt lärarstöd genom hela arbetsprocessen som ger dem möjligheter att utveckla idéer samt utveckla och använda strategier. Vidare granskas om undervisningen är stimulerande, motiverande och utmanande samt om eleverna löpande och tillsammans med läraren får möjlighet till reflektion över process och resultat.

Skolinspektionen bedömer följande: Eleverna får i hög utsträckning en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, lärare och elever, lektionsobservationer av slöjdundervisningen samt inkommen dokumentation från huvudmannen.

Processinriktat lärarstöd

Granskningen visar att lärarstödet i slöjdundervisningen är processinriktat och sker genom dialog i form av formativ respons.

Lärarstödet är utformat så att eleverna kan utveckla idéer och använda olika strategier för att lösa en uppgift. Lärarna och eleverna berättar i intervjuer att varje arbetsprocess inleds med en genomgång där läraren visar olika inspirationskällor för eleverna i form av fysiska exemplar av färdiga föremål och att lärarna i samband med detta berättar om vilka material och verktyg eleverna ska arbeta med. Eleverna söker även information på internet för att utveckla idéer i samband med att de ritar skisser och planerar arbetet. Eleverna berättar exempelvis att läraren visar olika modeller av fåglar som inspiration inför ett projekt i materialinriktningen trä och metall i årskurs 7 och att läraren i materialinriktningen textil visar broderier av olika svårighetsgrad i samband med en broderiuppgift. Eleverna berättar i intervju att de får stöd att göra överväganden och medvetna val i samband med att de planerar sina arbeten då lärarna ger förutsättningar för arbetet genom att

exempelvis styra ett föremåls storlek. Lärarna såväl som eleverna berättar i intervjuer att elever löpande får stöd i att prova olika tillvägagångssätt för att lösa en uppgift. En elev berättar exempelvis att hen valde att ändra midjan till sina byxor efter ett samtal med läraren. En annan elev beskriver att hen planerade att sticka en boll men valde att göra en grytlapp istället då bollen tog för lång tid att färdigställa.

Läraren ger eleverna löpande stöd och återkoppling under pågående arbetsprocess. Lärarna berättar att de kontinuerligt visar och instruerar eleverna genom att föra dialog och ställa frågor kring arbetsprocessen. Detta bekräftas av Skolinspektionens lektionsobservationer när lärarna hela tiden rör sig runt i lektionssalen och på olika sätt visar hur elever kan göra när de inte kommer vidare på egen hand. Lärarna anpassar och varierar stödet till olika elever under lektionen i båda materialinriktningarna. Vid vissa tillfällen väljer läraren att göra en liten del av ett moment åt eleven, exempelvis i materialinriktningen trä och metall när läraren instruerar och visar tekniken genom att hyvla några gånger på sidorna till en låda innan eleven fortsätter på egen hand. I intervju med lärarna framkommer att läraren i materialinriktningen textil exempelvis inledningsvis håller elevers händer och sticker eller virkar tillsammans med elever för att eleverna ska känna hur det känns när de genomför hantverket på ett korrekt sätt. Vid Skolinspektionens lektionsobservationer framgår att lärarna för en dialog med eleverna under arbetets gång vilket leder till att elever bibehåller initiativet i arbetsprocessen. Det framgår även att lärare ställer frågor om nästa moment i arbetsprocessen och uppmuntrar eleverna att prova sig fram. I materialinriktningen trä och metall samtalar exempelvis läraren med en elev som tillverkar ett smyckeskrin om hur eleven planerar att göra skrinets ytskikt och huruvida hen vill ha glas i skrinets dörr.

Utmanande undervisning

Granskningen visar att undervisningen är motiverande och utmanande samt att arbetsformerna varierar.

Undervisningen är utformad så att eleverna oavsett kunskapsnivå stimuleras till utveckling. Lärarna planerar slöjdundervisningen som ett sammanhållet ämne utifrån olika hantverkstekniker och eleverna gör växelvis föremål inom materialinriktningen textil och materialinriktningen trä och metall under årskurs 7 och 8. I intervju berättar lärarna att eleverna arbetar med flera mindre projekt i årskurs 7 för att prova olika hantverkstekniker inom båda materialinriktningarna medan elever i årskurs 8 och 9 arbetar med mer omfattande projekt. Eleverna ges möjlighet att utföra projekten på olika sätt och med olika svårighetsgrad. I exempelvis materialinriktningen textil arbetar eleverna med slöjdmetoden tovning i årskurs 7 och kan då välja att tova olika föremål, i valfri storlek

och färg, exempelvis bilar, bollar och grönsaker. I årskurs 8 kan elever välja mer detaljerade motiv när de broderar eller virkar. Eleverna berättar att läraren instruerar om grunden, berättar vilka tekniker och material arbetet ska utgå från samtidigt som eleverna därefter får skapa de föremål de vill utifrån intresse och kunskapsnivå. Eleverna berättar vidare att lärarna har höga förväntningar på eleverna oavsett bakgrund och kön samt att förväntningarna anpassas efter elevernas behov. Detta bekräftas under Skolinspektionens lektionsobservationer när läraren följer vissa elevers arbete närmare genom att ofta återvända till dessa elever och ställa frågor om hur arbetet fortskrider medan andra elever arbetar mer självständigt. Vidare framkommer av Skolinspektionens lektionsobservationer att lärare låter eleverna prova olika uppgifter och aktiviteter för att elever ska utmanas och stimuleras. En elev som tillverkar en svepask väljer exempelvis att blanda olika träslag och göra avancerade detaljer i ädelträ till locket.

Lärarna varierar arbetsformerna i undervisningen så att eleverna får möjlighet att arbeta tillsammans med andra elever för att dela erfarenheter. Lärare berättar i intervju att de på ett medvetet sätt styr och uppmuntrar eleverna att samarbeta på olika sätt. Eleverna berättar att lärare uppmuntrar dem att bilda par eller grupper och hjälpa varandra när de arbetar. Eleverna berättar vidare att de ger tips till varandra när de framställer liknande föremål och att elever exempelvis hjälpte varandra mycket när de tillverkade askar med hjälp av sveptechnik. En elev berättar att hen bland annat hjälpte en elev att mäta bottenplattan på asken så den blev i rätt storlek. Lärarna berättar i intervju att eleverna gör små paraplyer av tyg och metall och att elever i den uppgiften kan välja att arbeta parvis. Elever kan exempelvis dela upp momenten mellan sig genom att den ena eleven syr tyget och den andra eleven tillverkar metallstommen. Lärarna uppmuntrar också elever som kommit långt i sin kunskapsutveckling att befästa sina kunskaper genom att hjälpa andra elever som har behov av det och elever som arbetat länge med ett moment kan byta arbeten korta stunder med varandra. Vid Skolinspektionens lektionsobservationer väljer elever att samtala om sina föremål med andra elever och elever ger varandra tips och uppmuntran under arbetsprocessen. En elev som dekorerar ett lock med små trädetaljer samtalar exempelvis med en annan elev som ställer frågor om arbetet och bekräftar att hen tycker locket blir fint. En annan elev kommer från salen för materialinriktningen textil med en virkad kyckling som hen visar en kamrat. Eleverna tittar på kycklingen och kamraten frågar om eleven är nöjd med slutresultatet, vilket eleven bekräftar.

Reflektion över process och resultat

Granskningen visar att undervisningen innehåller moment där eleverna löpande reflekterar över arbetsprocessen och resultat tillsammans med lärare.

Lärarna ställer kontinuerligt frågor till eleverna och låter dem utvärdera och bedöma resultatet av sitt arbete. Lärarna berättar vid intervju att de löpande låter eleverna reflektera över arbetsprocessen med utgångspunkt i föremålen eleverna tillverkar. Lärarna ställer frågor kring hur arbetet går och varför. Lärarna berättar att de instruerar eleverna att det inte behöver vara dåligt när något går fel utan att det är en viktig del av processen att lära av misstagen. Lärare bekräftar att vissa elever kan uppleva det som nedslående när de misslyckas med ett moment, medan andra elever inte har svårighet att rätta till det som blivit fel. Vid Skolinspektionens lektionsobservationer bekräftas att elever hanterar lärares återkoppling på olika sätt när en elev exempelvis väljer att riva upp sin stickning och göra om starten som inte blivit rätt i arbetets början utan att visa tecken på att bli nedstämd. I intervju berättar eleverna att de gör utvärderingar i årskurs 7 och 8 där de får besvara frågor kring sitt arbete i slöjden. Eleverna berättar även att de har samtal med läraren kring bedömning av de färdiga föremålen innan eleverna får ta hem dem.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

I vilken utsträckning ges elever möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling?

Inom denna frågeställning granskas i vilken utsträckning undervisningens innehåll bidrar till att eleverna utvecklar kunskaper om material och metoder utifrån ett hållbarhetsperspektiv. Vidare granskas om undervisningen utformas så att eleverna får möjlighet att reflektera kring hur det egna arbetet påverkar miljön och hur de kan använda olika metoder för resurshushållning.

Skolinspektionen bedömer följande: Eleverna ges i hög utsträckning möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, lärare och elever, lektionsobservationer av slöjdundervisningen samt inkommen dokumentation från huvudmannen.

Material- och metodkunskap utifrån hållbar utveckling

Granskningen visar att undervisningen ger eleverna fördjupad förståelse och kunskap om olika material och olika slöjdmetoder utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Undervisningen ger eleverna möjlighet att få kunskaper om olika materials egenskaper samt hur dess ursprung och framställning påverkar miljön. Lärarna berättar i intervju att de i samband med genomgångar av nya hantverkstekniker går igenom olika materials egenskaper och ursprung. Lärare har exempelvis beskrivit hur bomull och jeans produceras och vilka egenskaper olika tyger såsom exempelvis polyester har. Lärare har även berättat för elever om vilka träslag skolan inte längre använder i undervisningen och förklarat varför. När eleverna arbetade med flätade korgar beskrev lärarna exempelvis att eleverna skulle använda ett nytt mer miljövänligt material i tillverkning av flätorna och berättade varför det nya materialet var ett bättre alternativ miljömässigt. Lärarna och eleverna berättar i intervjuer att samtal kring olika materials egenskaper och ursprung utifrån ett hållbarhetsperspektiv sker kontinuerligt i undervisningen och att samtalen ofta utgår från elevernas föremål och var eleverna befinner sig i arbetsprocessen.

Undervisningen ger eleverna möjlighet att få kunskaper om olika slöjdmetoder som bidrar till slöjdprodukter som är användbara, välgjorda och håller länge. I intervju med eleverna framkommer att lärarna berättar om olika hantverkstekniker för att göra hållbara föremål och att lärarna exempelvis givit instruktioner till elever kring hur de med väl valda metoder limmar ihop flera träbitar för ett hållbart resultat och på vilka vis årsringarna påverkar hur elever ska bearbeta träet. Detta bekräftas av Skolinspektionens lektionsobservationer när den ena läraren samtalar med en elev om en kvist i träet och hur kvisten kan påverka bearbetningen av föremålet eleven arbetar med samtidigt som den andra läraren för ett samtal med en annan elev om hur olika stickor och garner påverkar den färdiga produktens kvalitet och hållbarhet. Lärarna bekräftar i intervju att det är naturligt att diskutera hållbara metoder i samband med att eleverna arbetar och att den nya kunskapen blir förankrad hos eleven genom samtal under arbetets gång.

Reflektion och val under arbetsprocessen utifrån ett hållbarhetsperspektiv

Granskningen visar att eleverna får reflektera över olika val utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Eleverna får göra självständiga val av metoder för resurshushållning som bidrar till hållbarhet samt får jämföra olika slöjdmaterial utifrån ett miljöperspektiv. Lärarna berättar i intervju att hållbarhetsperspektivet är

centralt i undervisningen och att eleverna lär sig hushålla med material och ta hand om maskiner och verktyg. I slöjdsalarna har material och verktyg tydligt uppmärkta platser, det finns instruktioner för hur verktygen ska användas på ett korrekt sätt och eleverna uppmuntras att om möjligt använda överblivet material från spill-lådor för sina arbeten. Eleverna berättar i intervjuer att de får göra egna val och reflektera kring användningen av material när de exempelvis klipper till tyg eller sågar till träbitar på ett sätt som inte förbrukar material i onödan. I intervju med lärarna framkommer att återbrukat material är vanligt förekommande i elevernas arbeten. I årskurs 7 arbetar eleverna exempelvis med lapptechnik och återbruk när de tillverkar tygpåsar som eleverna sedan använder till att förvara sina slöjdarbeten i under högstadiet. Lärare berättar att eleverna gör sittpallar där de använder grenar från skogen som ben medan sitsen till pallan sågas ut från lastpallar och bearbetas. Vidare gör eleverna små paraplyer där tyget kommer från överblivna gardiner som tidigare varit uppsatta på skolan. Vid Skolinspektionens lektionsobservationer framkommer att eleverna kontinuerligt använder spillbitar i trä för att prova nya tekniker på eller för att exempelvis tillverka en knapp till ett lock eller en detalj på en låda. Vidare framkommer att eleverna jämför och väljer olika material utifrån kvalitet och påverkan på miljön. En elev berättar exempelvis i intervju att hen ville sticka med spagettigarn och att eleven läste på om garnets egenskaper innan hen bad läraren att köpa in materialet.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

I vilken utsträckning omfattas slöjdämnet av ett jämställdhetsperspektiv?

Inom denna frågeställning granskas i vilken utsträckning rektorn organiserar skolans jämställdhetsarbete kopplat till slöjdämnet. Vidare omfattar granskningen lärarnas arbete med jämställdhet i slöjdundervisningen.

Skolinspektionen bedömer följande: Slöjdämnet omfattas i flera delar av ett jämställdhetsperspektiv.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, lärare och elever, lektionsobservationer av slöjdundervisningen samt inkommen dokumentation från huvudmannen.

Skolans jämställdhetsarbete för slöjdamnet

Granskningen visar att rektorn organiserar slöjdamnet så att elever oavsett kön möts och arbetar tillsammans.

Rektorn ser till att flickor och pojkar möts i slöjdundervisningen. Rektorn berättar att eleverna delas in i grupper inför årskurs 7 och varvar tekniker inom materialinriktningen textil med tekniker inom materialinriktningen trä och metall. Lärarna undervisar en grupp var i båda materialinriktningarna. I årskurs 8 fortsätter eleverna att arbeta med olika hantverkstekniker inom båda materialinriktningarna och eleverna byter lekionsal och lärare när de är färdiga med ett föremål. I årskurs 9 får eleverna välja mellan att tillverka en luvtröja eller en svepask och därefter arbetar eleverna med egna projekt inom en egen vald hantverksteknik. Rektorn berättar att samtliga grupper i högstadiet är könsblandade. Lärarna och eleverna berättar i intervju att undervisande lärare tillsammans har en genomgång för samtliga elever inför elevernas val av arbete i årskurs 9. Under genomgången presenterar lärarna planering och projekt ingående med syfte att eleverna ska göra ett medvetet val utifrån intresse. Lärarna visar olika exempel på luvtröjor och svepaskar och uppmuntrar eleverna att var och en välja det projekt som verkar mest utmanande och roligt. I intervju med eleverna bekräftas att eleverna väljer projekt medvetet utifrån intresse och ambitionsnivå. Lärarna berättar i intervju att lärarna inleder varje läsår tillsammans i helklass och att de gemensamt planerar undervisningen där både flickor och pojkar får arbeta med en kombination av material och tekniker. Eleverna gör exempelvis trästatyer med virkade bakgrunder eller blandar trä och metall på locken till svepaskarna. För att säkerställa att lärarna bedriver slöjdundervisningen som ett sammanhållet ämne har lärarna tid avsatt regelbundet för samplanering.

Jämställdhetsperspektiv i undervisningen

Granskningen visar att lärarna sällan diskuterar föreställningar och normer om kvinnligt och manligt med eleverna.

Lärarna samtalar sällan med eleverna om olika föreställningar om kvinnligt och manligt och utmanar endast undantagsvis eleverna i deras val av material och metod utifrån ett icke-könstraditionellt perspektiv. I intervju med lärarna framkommer att lärarna visserligen samtalar sporadiskt med enskilda elever om olika föreställningar om kvinnligt och manligt men att det saknas en systematik kring hur lärarna diskuterar jämställdhetsfrågor med eleverna. Lärarna bekräftar att de i stunden bemöter kommentarer och en viss jargong från eleverna om vad som anses kvinnligt respektive manligt, men att lärarna inte arbetar främjande och förebyggande med eleverna kring dessa frågor. Likaså medvetandegör lärarna sällan eleverna

om begränsande könsnormer så att eleverna kan utveckla sina förmågor och intressen utan att begränsas av traditionella normer. Eleverna berättar i intervju att flickor och pojkar får samma möjligheter i slöjdundervisningen. Samtidigt bekräftar eleverna att de inte ges möjlighet att diskutera hur könsbundna föreställningar kan påverka och begränsa deras vardag och framtida val. Eleverna uppger vidare att de inte heller för samtal om historiska perspektiv på jämställdhet inom slöjdamnet exempelvis utifrån äldre tiders hantverksföremål och slöjdtraditioner. Lärarna berättar i intervju att de sällan för samtal om hur de i undervisningen ska motverka traditionella könsmonster eller hur de kan utmana såväl flickor som pojkar att prova olika material och metoder som traditionellt sätt kan uppfattas som kvinnligt eller manligt. Rektorn berättar att hen inte fört samtal med lärarna om jämställdhetsfrågor i slöjdamnet.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att höja verksamhetens kvalitet inom frågeställningen bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Reflektera och diskutera löpande olika frågor kring jämställdhet med eleverna samt utmana eleverna i val av material och metod utifrån föreställningar om kvinnligt och manligt.

Av läroplanen framgår att skolan ska aktivt verka för jämställdhet. Skolan ska därmed gestalta och förmedla lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter för flickor och pojkar, kvinnor och män. I enlighet med grundläggande värden ska skolan också främja interaktion mellan eleverna oberoende av könstillhörighet. Genom utbildningen ska eleverna utveckla en förståelse av hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter. Skolan ska därigenom bidra till att eleverna utvecklar sin förmåga att kritiskt granska könsmonster och hur de kan begränsa människors livsval och livsvillkor.¹

Motiveringen till utvecklingsområdet är att lärare sällan för samtal kring frågor kopplat till jämställdhet med eleverna i slöjdundervisningen. Dessutom utmanar lärare sällan eleverna i val av material och metod utifrån föreställningar om kvinnligt och manligt. Genom att synliggöra och diskutera traditionella könsmonster samt utmana de föreställningar som flickor och pojkar kan ha, ges eleverna möjlighet att utveckla en ökad

¹ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

medvetenhet om könsbundna normer. Detta kan i sin tur bidra till att motverka begränsningar i deras vardag och i framtida val, exempelvis vad gäller utbildning och yrkesinriktning.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ser till att lärare löpande reflekterar och diskuterar olika frågor kring jämställdhet samt utmanar eleverna i val av material och metod utifrån föreställningar om kvinnligt och manligt. Skolverket har material som kan användas i detta arbete.²

På Skolinspektionens vägnar

X Anna-Carin Kostic

Beslutsfattare
Signerat av: Anna-Carin Kostic

X Ulrika Perry

Föredragande
Signerat av: Ulrika Perry

I handläggningen av ärendet har även utredaren Åke Isaksson deltagit.

² [Aktivt jämställdhetsarbete i skolan - Skolverket](#) hämtad 2026-04-13

Bilaga 1: Granskningens genomförande

Bakgrundsuppgifter

Skolinspektionen besökte Tegnérskolan den 18 mars 2026. Besöket genomfördes av utredarna Ulrika Perry, Åke Isaksson och Ulrika Rosengren.

Skolenheten är en fristående verksamhet i Karlshamns kommun med grundskola, årskurserna 7–9. På skolenheten går cirka 230 elever.

Underlag för bedömning

Underlaget i detta beslut utgörs av:

- Två lektionsobservationer
- Två gruppintervjuer med elever
- En intervju med lärare
- En intervju med rektorn
- Dokument som begärts in från huvudmannen.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens tjänsteanteckning från besöket för att ges en möjlighet att yttra sig över den.

De samlade iakttagelserna från de skolor som har ingått i granskningen kommer att presenteras i en övergripande rapport.

Bilaga 2: Granskningens utgångspunkter

Granskningens syfte

Syftet är att granska vissa kvalitetsaspekter i undervisningen i ämnet slöjd i grundskolans högstadium. Bedömningen görs i förhållande till de kvalitetskriterier Skolinspektionen tagit fram inom de olika frågeställningarna.

Granskningens frågeställningar

1. I vilken utsträckning får eleverna en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus?
2. I vilken utsträckning ges elever möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling?
3. I vilken utsträckning omfattas slöjdämnet av ett jämställdhetsperspektiv?

Kvalitetskriterier

Processinriktat lärarstöd

Lärarstödet är processinriktat så att eleven visas på möjliga alternativ för att kunna utveckla idéer samt utveckla och använda olika strategier för att lösa sin arbetsuppgift.

Lärarstödet är stöttande och innehåller dialog i form av formativ respons under arbetsprocessen.

Utmanande undervisning

Undervisningen är motiverande och utmanande så att alla elever, oavsett nivå i kunnande, stimuleras till utveckling.

Arbetsformerna varierar mellan individuellt arbete och arbete i par eller grupp så att eleverna kan dela erfarenheter i ett gemensamt lärande.

Reflektion över process och resultat

Undervisningen innehåller moment där eleverna löpande uppmanas att, tillsammans med lärare, reflektera över sin arbetsprocess, inklusive resultat, i syfte att främja utveckling av handlingsberedskap, kreativitet och självständighet.

Material- och metodkunskap

Undervisningen innehåller moment för att ge eleverna en fördjupad förståelse av olika materials egenskaper och ursprung utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Undervisningen innehåller moment för att ge eleverna kunskap om slöjdmeter för framställning av funktionella och hållbara slöjdprodukter.

Reflektion och val under arbetsprocessen

Undervisningen utformas så att eleverna ges möjlighet att reflektera kring hur det egna arbetet påverkar miljön och välja hur de i den egna slöjdprocessen kan använda olika metoder för resurshushållning.

Skolans jämställdhetsarbete för slöjdämnet

Rektor organiserar slöjdämnet så att elever, oberoende av könstillhörighet möts och arbetar tillsammans.

Jämställdhetsperspektiv i undervisningen

Läraren reflekterar och diskuterar föreställningar och normer om kvinnligt och manligt tillsammans med eleverna.

Läraren arbetar inom undervisningen för att vidga och utmana elevernas föreställningar utifrån icke-könstraditionellt perspektiv i val av material och metod.

Bilaga 3: Författningsstöd

Skolinspektionens granskning ska avse den granskade verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer.³

Av skollagen framgår att utbildningen inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Utbildningen ska också förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.⁴ Vidare ska utbildningen utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor.⁵

Av skollagen framgår vidare att alla barn och elever i samtliga skolformer ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.⁶

Av läroplanen framgår att skolans uppdrag är att främja lärande där individen stimuleras att inhämta och utveckla kunskaper och värden. Skolan ska stimulera elevernas kreativitet, nyfikenhet och självförtroende samt deras vilja att pröva och omsätta idéer i handling och lösa problem. Eleverna ska få möjlighet att ta initiativ och ansvar samt utveckla sin förmåga att arbeta såväl självständigt som tillsammans med andra. Skolan ska även främja elevernas harmoniska utveckling. Detta ska åstadkommas genom en varierad och balanserad sammansättning av innehåll och arbetsformer.⁷

Eleverna ska genom strukturerad undervisning ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd.⁸ I läroplanens andra del om övergripande mål och riktlinjer framgår att skolan ska:

³ 26 kap. 20 § skollagen.

⁴ 1 kap. 4 § skollagen.

⁵ 1 kap. 5 § skollagen.

⁶ 3 kap. 2 § skollagen, se även 3 kap. 5 och 7 §§ skollagen gällande extra anpassningar och särskilt stöd.

⁷ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

⁸ 5 kap. 2 § skolförordningen (2011:185).

- erbjuda eleverna strukturerad undervisning under lärares ledning, såväl i helklass som enskilt
- ansvara för att varje elev efter genomgången grundskola kan lösa problem och omsätta idéer i handling på ett kreativt och ansvarsfullt sätt, kan lära, utforska och arbeta både självständigt och tillsammans med andra och känna tillit till sin egen förmåga.

Lärarna ska:

- sträva efter att i undervisningen balansera och integrera kunskaper i sina olika former.
- ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande, stärka elevernas vilja att lära och elevens tillit till den egna förmågan och ge utrymme för elevens förmåga att själv skapa och använda olika uttrycksmedel
- organisera och genomföra arbetet så att eleven utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga, upplever att kunskap är meningsfull och att den egna kunskapsutvecklingen går framåt samt successivt får fler och större självständiga uppgifter och ett ökat eget ansvar.⁹

Undervisningen i ämnet slöjd ska enligt kursplanen syfta till att eleverna utvecklar förmågan att formge och framställa föremål genom att arbeta med olika material och hantverkstekniker. Eleverna ska bland annat:

- ges möjligheter att utveckla sin skicklighet i en process där tanke, sinnesupplevelse och handling samverkar
- ges förutsättningar att arbeta med färg, form och funktion för att skapa olika estetiska och kulturella uttryck
- ges förutsättningar att utveckla idéer samt överväga olika lösningar och tillvägagångssätt i slöjdarbetet
- ges möjligheter att reflektera över arbetsprocesser och resultat för att fördjupa sitt lärande.¹⁰

Det centrala innehållet i slöjd för årskurs 7–9 består av följande tre delar: Slöjdens material, verktyg och hanterverkstekniker, slöjdens arbetsprocesser samt slöjdens uttryck och betydelse för hållbar utveckling. Innehållet i undervisningen inom ”slöjdens arbetsprocesser” handlar bland annat om slöjdarbetets olika delar: idéutveckling, överväganden, framställning samt reflektion över arbetsprocessen och resultatet. Det

⁹ Lgr22, 2.2 Kunskaper.

¹⁰ Lgr22, 5 Kursplaner, 5.17 Slöjd.

handlar även om hur delarna i arbetsprocessen samverkar och påverkar resultatet.¹¹

När det gäller kunskaper om hållbar utveckling framgår i läroplanens första del avseende skolans uppdrag att en viktig uppgift för skolan är att ge överblick och sammanhang. Genom ett miljöperspektiv får eleverna möjligheter att både ta ansvar för den miljö de själva direkt kan påverka och att skaffa sig ett personligt förhållningssätt till övergripande och globala miljöfrågor. Undervisningen ska belysa hur samhällets funktioner och vårt sätt att leva och arbeta kan anpassas för att skapa hållbar utveckling.¹²

Vidare anges i kursplanen för slöjd att eleverna ska ges förutsättningar att utveckla förmågan att välja och hantera material för att främja hållbar utveckling. Undervisningen i ämnet slöjd ska ge eleverna förutsättningar att utveckla förmåga att reflektera över arbetsprocesser och resultat utifrån kvalitet, uttryck och hållbar utveckling. En del av det centrala innehållet för årskurs 7–9 handlar bland annat om jämförelser mellan olika slöjdmaterial utifrån deras kvalitet och påverkan på miljön, resurshushållning genom återbruk, reparation samt vård av material och föremål.¹³

Avseende skolans jämställdhetsarbete och jämställdhetsperspektiv i undervisningen framgår följande i läroplanens första del. Skolan ska:

- aktivt och medvetet främja elevernas lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet
- synliggöra och motverka könsmonster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling
- organisera utbildningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans samt prövar och utvecklar sin förmåga och sina intressen med samma möjligheter och på lika villkor oberoende av könstillhörighet.¹⁴

Vidare framgår att skolan aktivt ska verka för jämställdhet. Skolan ska därmed gestalta och förmedla lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter för flickor och pojkar, kvinnor och män. Skolan ska också främja interaktion mellan eleverna oberoende av könstillhörighet. Genom utbildningen ska

¹¹ Ibid.

¹² Lgr22, 2.2 Kunskaper.

¹³ Lgr22, 5. Kursplaner, 5.17 Slöjd.

¹⁴ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning.

eleverna utveckla en förståelse av hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter.¹⁵

I läroplanens andra del anges vidare att alla som arbetar i skolan i sin verksamhet ska:

- bidra till att skolan präglas av jämställdhet och solidaritet mellan människor och att eleverna interagerar med varandra oberoende av könstillhörighet
- utgå från ett demokratiskt och normmedvetet förhållningssätt i det vardagliga arbetet.

Läraren ska:

- synliggöra och med eleverna diskutera hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter samt hur könsmönster kan begränsa egna livsval och livsvillkor
- planera och genomföra undervisningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet.¹⁶

Det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Rektorn ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas.¹⁷ Rektorn beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas förutsättningar och behov.¹⁸ På skolenhetsnivå ansvarar rektorn för att det görs ett arbete med att systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen.¹⁹

I läroplanens andra del om övergripande mål och riktlinjer framgår bland annat att rektorn:

- har det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen
- ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen, kriterierna för bedömning av kunskaper och betygskriterierna
- har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar bland annat för att utbildningen och undervisningen präglas av ett jämställdhetsperspektiv och

¹⁵ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

¹⁶ Lgr22, 2.1 Normer och värden.

¹⁷ 2 kap. 9 § skollagen.

¹⁸ 2 kap. 10 § skollagen.

¹⁹ Se 4 kap. 4–6 §§ skollagen.

organiseras så att eleverna möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet.²⁰

²⁰ Lgr22, 2.8 Rektorns ansvar.